

การสร้างความปลอดภัยทางเมือง
ของคณะกรรมการสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รอสช.) ในประเทศไทย

นายใหญ่ เตมีย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0165-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

124 S. 2551

POLITICAL LEGITIMIZATION OF THE NATIONAL PEACE KEEPING COUNCIL
IN THAILAND

Mr. Yai Thamey

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

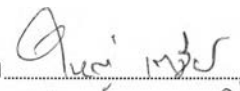

ISBN 974-17-0165-9

ใหญ่ เตมี๊ย : การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย. (POLITICAL LEGITIMIZATION OF THE NATIONAL PEACE KEEPING COUNCIL IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, 538 หน้า. ISBN 974-17-0165-9.

สถาบันทหารเป็นสถาบันที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆนับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ริเริ่มมีกองทัพประจำการของประเทศ สถาบันทหารกลายเป็นสถาบันหลักที่ขึ้นมาทำทนายอำนาจระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เดิมภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสทิศทางการเมืองของโลก จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองพ.ศ.2475 กลุ่มกำลังผลักดันหลักกลุ่มหนึ่งที่สำคัญ คือ ทหาร ส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตยไทยพัฒนาควบคู่มากับบทบาททหาร หลังจากนั้นทหารก็มีบทบาทอิทธิพลต่อของรัฐบาลมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าสภาพการณ์ ความคิด ทั้งที่เกิดจากการรับรู้ หรือ ถูกสร้างขึ้นมาจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยก็ตาม ทหารก็มีบทบาทที่จะค้ำจุนความมั่นคงของรัฐบาล ทั้งโดยเปิดเผย และทางอ้อม การยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 จึงเป็นอีกครั้งหนึ่งของความพยายามเข้ามามีบทบาททางการเมืองของทหาร ที่เริ่มต้นด้วยการอ้างความชอบธรรมทางการเมืองจากความล้มเหลว และไม่สามารถแก้ไขปัญหาของรัฐบาล ต่อมาก็สร้างความชอบธรรมในรูปแบบต่างๆ เพิ่มปริมาณการเข้ามา มีบทบาททางการเมือง และรอคอยเพื่อจะสร้างจังหวะที่เหมาะสมในการเข้ามา มีบทบาททางการเมืองโดยตรงด้วยการเป็นผู้นำรัฐบาล ซึ่งในช่วงระยะเวลาระหว่าง 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 – 7 เมษายน พ.ศ. 2535 ทหารพยายามสร้างความชอบธรรมเชิงกฎหมาย เพื่อนำมา เป็นความชอบธรรมทางการเมืองเข้าสู่อำนาจการปกครองประเทศ แต่ว่าการจะใช้กฎหมายปกครองประเทศโดยอาศัยอำนาจผลักดันหรือกำลังจากกองทัพอย่างที่รสช.ทำนั้นไม่เพียงพออีกแล้ว การเข้าสู่อำนาจการปกครองยังต้องอาศัยการยอมรับจากฝ่ายต่างๆ เพื่อเป็นความชอบธรรมอันเนื่องมาจากบริบทสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สิ่งเหล่านี้ซึ่งผลสำเร็จ และความล้มเหลวของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการที่จะคงอยู่ในอำนาจการปกครองประเทศได้ ท้ายที่สุดคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติต้องลงจากอำนาจ โดยผู้นำคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติต้องลาออกจากการเป็นผู้นำรัฐบาลในวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 นับเป็นการสิ้นสุดอำนาจการปกครองประเทศของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และชี้ให้เห็นว่าปฏิกริยารวมของการไม่ยอมรับนำไปสู่ผลของความไม่ชอบธรรมทางการเมืองในที่สุด

ภาควิชา ..... การปกครอง .....
สาขาวิชา ..... การปกครอง .....
ปีการศึกษา ..... 2544 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4181203624 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD : LEGITIMIZATION /POLITICAL/ THE NATIONAL PEACE KEEPING COUNCIL

YAI THAMEY : POLITICAL LEGITIMIZATION OF THE NATIONAL PEACE KEEPING COUNCIL IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.PRICHA HONGKRAILERS, Ph.D., 538 pp. ISBN 974-17-0165-9.

Military institution in Thailand has been developed since the reign of King Rama 5 whereby the system of standing armed forces was established. It became a principle establishment that defined the system of absolute monarchy. Since the 1932 political changes, one of the dominant pressure groups has been the military with the consequence that democratic political development and the political role of the armed forces ran parallel to each other. Military influence loomed over Thai politics ever since despite the fact that circumstances and ideas have been changing. Yet the military in Thailand still plays the role of supporting the government either directly or indirectly. Seizure of the power by the National Peace Keeping Council (NPKC) on February 23, 1991 was once again an example of military intervention in politics. It tried to build legitimacy on the failure of the politics of the previous government. However legitimization was carried out while increasing the NPKC's political role in the Thai government. February 23, 1991 to April 7, 1992 was the legitimization of the NKPC. But the activities for legitimacy building of NKPC was not sufficient to gain acceptance from the public. Finally, the NPKC had to step down on May 24, 1992. For the most part, general reactions from the public rejected the NPKC and it's legitimacy attempts.

Department / Program Government

Field of study Government

Academic year 2001

Student's signature Pijai

Advisor's signature Pricha Hongkralers

Co-advisor's signature -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาเอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือ เป็นอย่างดีของรศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.วิทยา สุจริตธนา รักษ์ ประธานกรรมการ และผศ.ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ กรรมการ ที่สละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ ไข และแนะนำ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากนี้ยังขอขอบพระคุณผู้ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือในหลายๆด้าน ทั้งในด้านการ ติดต่อประสานงาน พิมพ์งาน และช่วยตรวจเอกสาร แสดงข้อคิดเห็นช่วยเหลือ คือ นางสาวทัศนียา เอกนาวากิจ นางสาวโชติศา ขาวขำ นายชาคริต อ่อนเมือง นางสาวประภามาศ ภูวศิรีวิวัฒน์ และ นายเขียน นรินทร์นุต รวมไปถึงผู้มีพระคุณอย่างสูง คือ นายสุรินทร์ เตมีย์ นางสุภา เตมีย์ และ ดร.จิตรา เตมีย์ ผู้ให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ศ.ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี รศ.ดร.ไชยยันต์ ไชยพร ผศ.สุชาย ตีร์รัตน์ และผศ.ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ ที่เป็นผู้วางพื้นฐานความรู้ทางรัฐศาสตร์ให้กับผู้ วิจัยในการเรียนระดับมหาบัณฑิต รวมไปถึงเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่เป็นที่พึ่งเสมอมา ขอขอบคุณ ศูนย์ฝึกทหารใหม่ กองทัพเรือ ที่ให้ประสบการณ์ โอกาสในชีวิต และโลกทัศน์ใหม่แก่ผู้วิจัย

ในท้ายที่สุดนี้ขอให้ความกรุณาที่มีต่อผู้วิจัย ส่งความสุขถึงผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายใหญ่   เตมีย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาในการศึกษา.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.4 แนวความคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
1.5 สมมติฐานในการศึกษา.....	8
1.6 ขอบเขตในการศึกษา.....	8
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.9 นิยามศัพท์.....	9
1.10 การนำเสนอ.....	10
2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของทหาร.....	12
2.1.1 สาเหตุการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร.....	17
2.1.2 รูปแบบการแทรกแซงทางการเมืองโดยทหาร.....	34
2.1.3 แบบแผนการถอนตัวจากการเมือง.....	36
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง.....	41
2.2.1 ความหมายของความชอบธรรมทางการเมือง.....	41
2.2.2 การสร้างหรืออ้างความชอบธรรมทางการเมือง.....	48
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์.....	54
2.3.1 ความหมายของโลกาภิวัตน์.....	54
2.3.2 ผลกระทบของโลกาภิวัตน์.....	57

3	บทบาทในการแทรกแซงทางการเมืองและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรศช.ในช่วง พ.ศ. 2534 – 2535.....	63
	3.1 บทบาทและการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของทหารในอดีต.....	63
	3.1.1 บทบาทและความชอบธรรมทางการเมืองของทหารไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 – 2500.....	65
	3.1.2 บทบาทและความชอบธรรมทางการเมืองของทหารไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2500 - ยุครศช.....	74
	3.2 บทบาทสำคัญนายทหารรศช.สู่การเมืองไทย.....	118
	3.2.1 การก่อตัวจปร. 5 และการนำไปสู่การเป็นรุ่น 0143.....	119
	3.2.2 บทบาทการแสดงผลทางการเมืองของนายทหารจปร. 5 และรุ่น 0143.....	130
	3.3 การสร้างเครื่องมือควบคุมความชอบธรรมเพื่อการแทรกแซงทางการเมือง.....	134
	3.3.1 การสร้างสัญญากับประชาชนเป็นความชอบธรรม.....	135
	3.3.1.1 สถานิติบัญญัติแห่งชาติและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2534	137
	3.3.1.2 การบริหารพรรคการเมือง.....	144
	3.3.1.3 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน.....	149
	3.3.1.4 การบริหารงานข้าราชการประจำ.....	156
	3.3.1.5 การจัดการคดีลอบสังหารบุคคลสำคัญ.....	166
	3.3.2 กฎอัยการศึกและการควบคุมสิทธิเสรีภาพ.....	170
	3.3.3 การตั้งรัฐบาลที่มีผู้นำเป็นพลเรือน.....	175
	3.3.4 การควบคุมสื่อมวลชน.....	188
	3.4 สถานการณ์การเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองของรศช.	197

4	การวิเคราะห์สมมติฐาน.....	225
4.1	ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง.....	225
4.1.1	บริบทสถานการณ์.....	225
4.1.1.1	กระแสประชาธิปไตย.....	226
4.1.1.2	เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	230
4.1.1.3	การรับรู้และการศึกษาของประชาชน.....	231
4.1.2	ความยอมรับที่มีต่อการแทรกแซงทางการเมือง.....	232
4.1.2.1	กลุ่มกดดัน และกลุ่มผลประโยชน์.....	233
4.1.2.2	มุมมองจากต่างประเทศ.....	247
4.1.2.3	ประชาชน.....	249
4.2	สาเหตุ สภาพแวดล้อมอำนาจ และเงื่อนไขในการยึดอำนาจ.....	254
4.2.1	การกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของฝ่ายทหาร.....	254
4.2.2	ความเสื่อมถอยของรัฐบาล.....	259
4.2.2.1	ความแตกแยกภายในพรรคร่วมรัฐบาล.....	260
4.2.2.2	การทุจริตคอร์รัปชัน และเผด็จการรัฐสภาที่ถูกละเมิดข้างมาก.....	261
4.2.3	ความเข้มแข็งองค์กรทหาร.....	262
4.2.4	ข้ออ้างความชอบธรรมในการยึดอำนาจ 5 ข้อ.....	263
4.3	ผลการดำเนินการสร้างความชอบธรรม.....	266
4.3.1	ช่วงการยึดอำนาจ.....	266
4.3.2	ช่วงรัฐบาลผู้นำพลเรือนจัดตั้งโดยรสช.....	275
4.3.3	ช่วงรสช.เข้าสวมบทบาทผู้นำรัฐบาล.....	263
4.4	การนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของรสช.	288
4.4.1	ผลประโยชน์ในกองทัพ.....	288
4.4.2	ผลประโยชน์ในรัฐบาล.....	290
5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	291
	รายการอ้างอิง.....	305

ภาคผนวก.....	320
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	538